

СУЧАСНИЙ СТАН ОСВІТИ В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Глушко Оксана Зіновіївна

*молодший науковий співробітник відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки
НАПН України, м. Київ*

Постановка проблеми. Освіта у Республіці Польща розвивається шляхом реформування, яке результиється в якісних змінах, а саме: покращується законодавча база, модернізується структура та зміст освіти, посилюється автономія навчальних закладів, удосконалюються вимоги щодо професійного розвитку вчителів, відбуваються зміни в системі підготовки педагогічних та наукових кадрів, підвищується рівень якості надання освітніх послуг та їх відповідності кращим європейським та світовим стандартам. На сучасному етапі польський уряд реалізує амбітну стратегію розвитку країни, а саме перебудову польської економіки за рахунок запровадження передових знань та наукових досліджень у контексті інноваційності та ефективності. Очевидно, що модернізаційні процеси в освіті є важливою умовою на шляху досягнення цієї мети.

Мета дослідження полягає у визначенні та аналізі сучасних тенденцій розвитку освіти Польщі в умовах реформування освітньої політики країни.

Результати дослідження. Розкрито, що розвиток освіти у Польщі має динамічний та стратегічно-орієнтований характер і залежить, як від світових тенденцій розвитку освіти, так і від стратегії розвитку країни, від державної освітньої політики та від потреб молодого покоління та запитів суспільства.

До ключових тенденцій розвитку шкільної освіти Польщі ми віднесли такі:

Модернізація структури освіти.

Сучасна реформа структури шкільної освіти в Польщі розпочата в 2016 р. після прийняття «Закону про освіту» («Prawo oświatowe», пол. мовою) та Закону «Положення про введення Закону про освіту» («Przepisy wprowadzające Ustawę – Prawo oświatowe», пол. мовою). Виявлено, що імплементація реформи структури освіти передбачає запровадження 8-річної початкової школи, замість 6-річної, 4-річного ліцею і 5-річного технікуму, а також два ступені професійних училищ. Гімназії, що функціонували до реформи, або ліквідовуються, або перепрофілюються у початкові школи, у ліцеї й технікуми.

Модернізація змісту освіти.

Одночасно зі змінами у структурі шкільної освіти Польщі відбувається й модернізація змісту освіти з акцентом на ключові компетентності та якість освіти. Наприклад, за результатами досліджень «PISA 2018» польські 15-річні учні (за всіма показниками: компетентність з читання, **математики та природничих наук**) посіли 10 місце серед інших 15-річних школярів із 79 країн світу [1]. Такий успіх засвідчує зорієнтованість Польщі на ідею ключових компетентностей, оскільки саме тести PISA є компетентнісно-базованими. В

умовах цифровізації світу особлива увага приділяється розвитку в учнів ІКТ компетентності. Зокрема, за новою навчальною програмою з комп'ютерних наук передбачено навчання програмуванню з раннього віку. Відповідно до вищезазначеного, можна зробити висновок, що взятий Польщею курс на модернізацію освіти з акцентом на підвищення якості відповідає як європейській стратегії розвитку освіти, так і очікуванням польського суспільства.

Підвищення престижності педагогічної професії, осучаснення стандартів праці для вчителів, збільшення рівня зарплат.

Виявлено, що відбулися суттєві зміни (впродовж 2018-2019 рр. у Закон «Карта вчителя» були внесені відповідні доповнення та поправки) щодо підвищення престижності педагогічної професії та осучаснення стандартів праці для вчителів та оновлення правил щодо отримання того, або іншого кваліфікаційного рівня. З 1 вересня 2019 р. оплата праці вчителів була збільшена на 16,1%, а у 2020 р. планується чергове підвищення заробітної плати на 6%. Отже, Підвищення заробітної плати вчителям є одним із пріоритетів національної освітньої політики країни, що у довгостроковій перспективі покликано призвести до заохочення роботи в школі молодих вчителів, зацікавлених у розвитку педагогічної професії.

Підтримка інновацій та впровадження сучасних технологій у навчальний процес можлива також завдяки впровадженню Польської національної освітньої мережі (OSE), що надає всім школам безкоштовний доступ до широкосмугового Інтернету, а також програми «Активна дошка». У рамках програми «Активна дошка» впроваджуються сучасні мультимедійні дошки, на її реалізацію виділено 279 млн. злотих. Крім того, виділено цільові кошти на програму переобладнання природничих лабораторій. Це дозволить оснастити школи сучасним обладнанням й підняти освіту на більш високий рівень.

Актуалізація реформи професійно-технічної освіти.

До найважливіших змін в освіті Республіки Польща слід віднести актуалізацію реформи професійно-технічної освіти. Розподіл державного фінансування на освіту, тобто субсидій на освіту на 2020 рік, включає серед іншого, сектор професійно-технічної освіти. Зокрема, Міністерство національної освіти провело дослідження щодо затребуваності кваліфікованих працівників протягом наступних п'яти років: визначення тенденцій розвитку на ринку праці дозволило скласти прогноз попиту на працівників професійно-технічної сфери. Був визначений список із 24 професій, що дозволяє окреслити попит на професії не лише на національному, а також й на регіональному рівнях. Заклади, які навчатимуть одній із 24 професій, зазначених Міністерством національної освіти з вересня 2020 р., можуть розраховувати на додаткове фінансування з державного бюджету. Субсидія для них буде збільшена, приблизно 1220 злотих на кожного учня [2]. Загалом, на сьогодні у технікумах навчаються 640 тис. осіб, у галузевих школах першого ступеня – 195 тис. Для порівняння, у старшій школі навчаються близько 604 тис. учнів.

Ключовим напрямом роботи на шляху модернізації професійно-технічної освіти визнано якість підготовки випускників й узгодження професійної освіти з потребами ринку праці.

Висновки та перспективи. Підсумовуючи, передусім, відзначимо факт інтенсивного розвитку шкільної освіти у Польщі, який направлено на

гармонізацію національної освітньої системи з європейськими стратегічними орієнтирами. Сучасна школа розглядається в контексті виховування у молоді здатності ефективно працювати в динамічній реальності XXI століття. Виокремлені тенденції розвитку шкільної освіти, а саме: модернізація структури та змісту освіти; підвищення престижності педагогічної професії, осучаснення стандартів праці для вчителів, збільшення рівня зарплат; підтримка інновацій та впровадження сучасних технологій у навчальний процес; актуалізація реформ професійно-технічної освіти виявили системний рух на шляху до ефективних, якісних змін в освіті, розглядаємо як ключові, тобто найбільш масштабні. Таким чином, модернізаційні процеси в освіті з акцентом на підвищення якості на всіх ланках відповідає очікуванням педагогічної громади та всього польського суспільства – від керівників шкіл, вчителів та органів, що керують школами до учнів і батьків.

Отже, сучасна реформа освіти, що ставить за мету повноцінно підготувати молоде покоління до викликів сьогодення, покликана модернізувати польську освіту у відповідності до амбіційних запитів суспільства – освіта в Польщі має ґрунтуватися на традиціях й культурі польського народу, водночас бути відкритою та інноваційною.

Подальшого дослідження потребує питання ефективності реформ з огляду на вимоги часу, зокрема, зв'язку освіти і ринку праці в аспекті формування освітньої політики у довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел:

1. PISA 2018 country-specific overviews. Poland. [Retrieved from]. – URL : https://www.oecd.org/pisa/publications/PISA2018_CN_POL.pdf#page=2&zoom=auto,-274,711
2. Zawody potrzebne na rynku pracy – obwieszczenie Ministra Edukacji Narodowej (2020) [Retrieved from]. – URL : <https://www.gov.pl/web/edukacja/zawody-potrzebne-na-ryнку-pracy--obwieszczenie-ministra-edukacji-narodowej>